

Plan for kurs/videreutdanning i Arbeidsdeltakelse

Helsefremmende og forebyggende strategier.

**Kurs i tilrettelegging av arbeidsplasser med fokus på det fysiske
arbeidsmiljøet**

Kurset tilfredsstillende NAV Trygds krav til kompetanse for å foreta arbeidsplassvurdering, samt er meritterende for NETFs spesialistgodkjenning.

Videreutdanning innen Arbeidsdeltakelse krever godkjent Forprøve I eller dokumentert tilsvarende kompetanse.

Faglig ansvarlig HIST: Anita Engeset
Faglig ansvarlig NETF: Mette Kollsrud

Innhold

1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn og organisering kurset.....	1
2 Mål for kurset	2
2.1 Målgruppe.....	2
3 Oversikt over faglig og organisering	2
4 Litteratur/pensum	4
5 Vedlegg	
Vedlegg 1 Forprøve I	
Vedlegg 2 Ukeplan for kurset	

1 Innledning

"Et arbeidsliv med plass til alle" er overskriften på arbeidslivskapittelet i Soria Moria-erklæringen. Arbeidslivet har gjennomgått store endringer de siste årene og en står overfor store utfordringer med hensyn til utstøting fra arbeidsmarkedet. Regjeringen legger derfor særlig vekt på forhold og prosesser som påvirker den enkeltes arbeidsdeltakelse. De siste årene har det vært en økning i sykefravær og uførepensjonerings. Det er godt dokumentert at ergonomiske arbeidsmiljøforhold som tungt og ensidig arbeid, statisk muskelarbeid, lav egenkontroll og dårlig sosial støtte har stor betydning for utviklings av blant annet muskel og skjelettplager. For å forebygge sykefraværet og utstøting av arbeidslivet understrekes det i NOU 2000:27 "Sykefravær og uførepensjonering – et inkluderende arbeidsliv" med at det er behov for forebygging av arbeidsrelaterte plager og en bedre oppfølging av arbeidstakere som er sykmeldt. Arbeidsmiljø – og sikkerhetsområdet er svært kunnskapsintensive områder og det kreves derfor en tverrfaglig tilnærming for å forebygge arbeidsrelaterte plager og øke deltagelsen i arbeidslivet.

Arbeidsmiljøloven (2005) stiller krav til arbeidstakere og arbeidsgivere når det gjelder arbeidsaktivitet, organisering og tilrettelegging. Arbeidsgiver har blant annet plikt til å organisere og tilrettelegge arbeidet og ta hensyn til den enkelte arbeidstakers forutsetninger. Alle virksomheter i Norge er i følge Arbeidsmiljøloven (1977) og Internkontrollforskriften (1996) pålagt å ha kvalitetssikringssystem av sitt helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Dette innebærer arbeid med forebygging av arbeidsrelaterte plager og at sykefraværsoppfølgingen må inkluderes i dette kvalitetssikringsarbeidet. Erfaringer viser at virksomheters kvalitetssikringsarbeid som regel inkluderer arbeid rettet mot sikkerhet, og til dels kjemisk arbeidsmiljø og støy, mens arbeid rettet mot ergonomisk og psykososialt arbeidsmiljø ivaretas i mindre grad. Det er derfor stort behov for at personale som arbeider med de sistnevnte områdene har god kjennskap til hva systematisk helse og miljø og sikkerhetsarbeid innebærer, og hvordan dette gjøres i forhold til helsefremmende og forebyggende arbeid.

1.1 Bakgrunn og organisering av kurset

For å i møte komme arbeidslivets behov for kunnskapsrike og godt kvalifisert fagpersoner innen området arbeid og arbeidsmiljø, er det utarbeidet en mal for faglig innhold og organisering av et forkurs i Arbeidsdeltakelse "Kurs i tilrettelegging av arbeidsplasser med fokus på det fysiske arbeidsmiljøet". Kurset har kom i gang på initiativ fra Norsk Ergoterapiforbunds (NETF) fylkesavdelinger i Oslo og Sør-Trøndelag i samarbeid med NETFs sentralt og Program for ergoterapeututdanning, avdeling for helse og sosialfag, Høgskolen i Sør-Trøndelag. Kurset arrangeres av de ulike fylkesavdelingene og blir gjennomført lokalt på ulike steder i Norge. Kurset vil være organisert som en ukes samling på 30 timer i tillegg til egenstudier. Det faglige innholdet vil bli formidlet ved bruk av forelesninger og ferdighetstrening. NETF og Høgskolen i Sør-Trøndelag vil ha det overordnede faglige ansvaret for å kvalitetssikre det faglige innholdet av kursene.

Alle kursdeltakerne vil få utstedet kursbevis fra NETF. Kurset vil tilfredsstillere NAV Trygds krav til kompetanse for å foreta arbeidsplassvurdering og kursdeltakerne vil få kurset godkjent som meritterende for NETFs spesialistgodkjenning.

"Kurs i tilrettelegging av arbeidsplasser med fokus på det fysiske arbeidsmiljøet" samt godkjent forprøve eller dokumentert tilsvarende kompetanse er opptakskrav for studiepoengsgivende videreutdanning innen Arbeidsdeltakelse; "Helse- fremmende og forebyggende strategier med fokus på det organisatoriske og psykososiale arbeidsmiljøet."

2 Mål for kurset

Formålet med kurset er; å øke kursdeltakernes teoretiske og praktiske kompetanse i helsefremmende og forebyggende arbeid rettet mot arbeidslivet og arbeidsrelaterte plager. Deltakerne skal tilegne seg nødvendig kunnskap om hvordan en vurderer arbeidsplasser i tråd med NAV Trygdes retningslinjer.

Etter gjennomføring av kurset skal deltakerne:

- kunne innhente informasjon om arbeidsmiljøet som kan påvirke helse både individuelt og for grupper i samfunnet
- forstå hvordan ulike faktorer kan fremme helse generelt, og forebygge arbeidsrelaterte plager spesielt
- forstå og kunne anvende aktuelt regelverk med særlig vekt på Arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter og Forskrifter for systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid
- kunne initiere, forankre, planlegge, gjennomføre og evaluere arbeidsmiljøtiltak med vekt på det fysiske arbeidsmiljøet i virksomheter
- ha utviklet sine ferdigheter og kompetanse innen helsefremmede og forebyggende arbeid rettet mot arbeidsrelaterte plager
- ha fått en introduksjon til psykososiale aspekter ved arbeidsmiljøet, løsningsfokusert til nærmring (LØFT) og kartleggingsverktøy som WEIS og WRI.

3 Målgruppe

Målgruppen for dette kurset er ergoterapeuter som er medlemmer av NETF og som har interesse innenfor området arbeidshelse, arbeidsplassstilpasning, arbeidsmiljø, ergonomi, helsefremmende og forebyggende arbeid i virksomheter.

4 Oversikt over faglig innhold og organisering

Kurset skal gi deltakerne en innføring i helsefremmende og forebyggende arbeid i arbeidslivet, med særlig fokus på ergonomi og det fysiske arbeidsmiljøet. Deltakerne skal kvalifiseres til å kartlegge og risikovurdere arbeidsplasser og gi ergonomiske råd

i tråd med Arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter og NAV Trygd sine retningslinjer for sykefraværsoppfølging.

Læringsmål

Forventet læringsmål/ Måloppnåelse	Arbeidsformer	Forventet tidsbruk	Vurdering i aktuell semester
Deltakeren kan gjøre rede for sentrale begreper innen helsefremmende og forebyggende arbeid	Forelesning om: Begrepsavklaringer - Helsefremmende og forebyggende arbeid,. Definisjon av ergonomi Egenstudier	1 time	
Deltakeren kjenner rammebetingelser for i helsefremmende og forebyggende arbeid og helsepolitiske prioriteringer, samt forstår og kan anvende aktuelle lover og forskrifter.	Forelesninger om: Rammebetingelser, offentlige styringsdokumenter og arbeidsmiljøloven med særlig fokus på fysiske og organisatorisk arbeidsmiljø. Forskrift om tungt og ensidig arbeid. Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid (internkontrollforskriften), og Forskrift om verne og helsepersonell Egenstudier	4 timer	
Deltakeren har kjennskap til juridiske etiske rammer	Etiske aspekter ved kartlegging og rapportering/dokumentasjon, informasjonsplikt og taushetsplikt. Yrkesetiske retningslinjer (Samfunnskontrakten)	2 timer	
Deltakeren har kjennskap til de viktigste aktørene og deres ansvars område	NAV: -Arbeid -Trygd -Arbeidslivssentrene -Hjelpemiddel-sentralene Bedriftshelse/HMS-tjenesten	4 time	
Deltakeren kan gjøre rede for de viktigste sammenhengene mellom forekomst av muskel og skjelettplager og psykososiale, fysiske og organisatoriske	Arbeidsmiljøets betydning for hels - nyere forskning Planlegging og utforming av arbeidsplasser/ risikovurdering Psykososiale aspekter ved arbeidsmiljø.	2 timer 2 timer 2 timer	

arbeidsmiljø	Egenstudier		
Deltakeren kan gjennomføre ergonomiske risikovurderinger og foreslå/vurdere relevante tiltak	Forelesning om: Arbeidsplass vurdering og ergonomisk rådgivning etter NAV- Trygdes retningslinjer Egenstudier		
Deltakeren har kjennskap til aktuelle redskaper, metoder og virkemidler i helsefremmende og forebyggende arbeid i virksomheter.	Undervisning om redskaper og metoder i forbindelse med funksjonsvurdering i henhold til MoHO, IA- funksjonsvurdering, LØFT tilnærming, ulike sjekklister, vurderings og rapporteringsmaler. Egenstudier	8 timer	
Deltakeren kan planlegge, tilrettelegge og gjennomføre kartleggings- og forbedringsprosesser med ergonomiske virkemidler i virksomheter.	Ferdighetstrening: Gjennomgang av praktisk arbeidsplass-vurdering Tungt og ensidig arbeid Kontorarbeidsplass Benytte sjekklister, vurderings og rapporteringsmaler. Anvende gjeldende lovverk og retningslinjer i begrunnelse for tiltak. Egenstudier	7 timer	Forprøve I Arbeidsdeltakelse Helsefremmende og forebyggende strategier med hovedfokus på det fysiske arbeidsmiljøet. Bestått/ikke bestått

5 Litteratur/kilder

Litteratur/kilder tilsvarer ca. 500 sider.

Obligatorisk litteratur

Arbeidsmiljøloven §§ 1-30 (15 s)

Arbeidsplassvurdering på oppdrag fra trygden. NFF 2001. (7 s)

Direktoratet for arbeidstilsynet. *Forskrift for Arbeid ved dataskjerm*. Oslo: 1995 (Arbeidstilsynets bestillingsnr.528) (8 s)

Direktoratet for arbeidstilsynet. *Forskrift for Verne og helsepersonell*. Oslo: 1995 (Arbeidstilsynets bestillingsnr.528) (14 s)

Direktoratet for arbeidstilsynet. *Arbeid ved dataskjerm*. Veiledning for forskrift. Oslo: 1997 (Arbeidstilsynets bestillingsnr.540) (22 s)

Direktoratet for arbeidstilsynet. *Tungt og ensformig arbeid*. Veiledning for forskrift. Oslo: 2001 (Arbeidstilsynets bestillingsnr.531) (8 s) (også vurderingsmodellene) (23 s.)

Kielhofner, G. m.fl. (2002) *Talking With Clients: Assessments That Collect Information Through Interviews. I: A Model of Human Occupation (third edition). Theory and application*, Kielhofner, G. s. 237 – 262, Baltimore:Lippincott Williams & Wilkins.

Langslet, G. J. (2003) *Løft for ledere .Løsningsfokusert tilnærming til typiske ledelsesutfordringer*. s.17 – 72, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS, 1. utg., 4 opplag

Moen, B.E. *Håndbok for bedriftshelsepersonell. Del 3 Arbeidsmiljøfaktorer som påvirker hele mennesket*. Oslo: Arbeidsmiljøforlaget; 2003. (Kap. : 1, 2, 3, 5, 7, 20, 24, 25 og 26) (80 s.)

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (2006-2007) *Arbeid, velferd og inkludering*. St.meld.nr.9. Akademika AS, Avdeling for offentlige publikasjoner. Oslo.

Sosialdepartementet (2004) "En ny arbeids- og velferdsforvaltning. Om samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens oppgaver. Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning. Stats/trykk: GCS allkopi, Oslo. NOU, nr.13 (s.30 - 83).

Det kongelige arbeids og administrasjonsdepartement (2003) *Nedbygging av funksjonshemmedes barrierer. Strategier, mål og tiltak i politikken for personer med nedsatt funksjonshemming*. " St.meld. nr. 40 (2002-2003). s.5 – 8, 43 – 64.

Sosial og helsedepartementet (2000) *Sykefravær og uførepensjonering. Et inkluderende arbeidsliv*. (NOU 2000:27), Oslo.s.141 – 169.

NOU 2000:27 *Sykefravær og uførepensjonering. Et inkluderende arbeidsliv*. (Sandemannutvalget)

NOU 2003:2 *Skjerpet vern mot diskriminering i arbeidslivet*.

NOU 2005:8 *Likeverd og tilgjengelighet*.

Sosial og helsedirektoratet (2006) *Full deltakelse og likestilling for alle? Utviklingstrekk 2001. 2006. DOK Nasjonalt dokumentasjonssenter for personer med nedsatt funksjonsevne*.

Støttelitteratur

Bedømmning av arbetsförhållande vid datorarbete med hjälp av ergonomisk checklista. Arbetslivsrapport nr. 2001:13. <http://www.niwl.se/>

Ellingham B.,Jakobsen K. (2003) *Worker Role Interview Brukermanual*. HiO-rapport 2003 nr.37

Ellingham B.,Jakobsen K. (2003) *Work Environment Imact Scale Brukermanual*. HiO-rapport 2003 nr.38

Hvordan forebygge yrkesrelaterte muskel- og skjelettlidelser. Arbeidstilsynets publikasjon bestillingsnr. 538.

Jensen, P.L. Workplace Assessment. A tool for occupational health and safety management in small firms. *Applied Ergonomics* 2001;31;433-440

Kuorinka I, Forcier, L. (1995) Work related musculoskeletal disorders. A reference book for prevention. London: Taylor and Francis;1995

Lindø.P.H. (1999): Arbeidsplassforbedring – miljøarbeidets verktøykasse. Tiden Norsk Forlag, Oslo (s. 8 -87)

NOU 2004:5 *Arbeidslivsutvalget. Et arbeidsliv for trygghet, inkludering og vekst.* Oslo: Arbeids- og Administrasjonsdepartementet; 2004. (s.78 – 100)

Tema Datorarbeite. Arbeidslivsinstituttet kunnskapsbank:
<http://www.arbetslivsinstitutet.se/datorarbete/>